

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av en stör i gärdesgård på kvarteret citadellet 10, RAÄ-nr 50:1, Jönköpings stad

Linderson, Hans

2017

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Linderson, H. (2017). *Dendrokronologisk analys av en stör i gärdesgård på kvarteret citadellet 10, RAÄ-nr 50:1, Jönköpings stad*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2017:15). Lund University.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

8 mars 2017

**Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2017:15
Hans Linderson****DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV EN STÖR I GÄRDESGÅRD PÅ
KVARTERET CITADELLET 10, RAÄ-NR 50:1, JÖNKÖPING STAD**

Uppdragsgivare: Jönköpings läns Museum, enheten för arkeologi, byggnadsvård och konservering, att Sussanne Haltiner Nordström, Dag Hammarskjölds plats 2, box 2133, 550 02 Jönköping

Område: Jönköping **Prov nr:** 41105 **Antal sågprov:** 1

Dendrokronologiskt objekt: ”bästa stören” i gärdesgården

Resultat:

CATRAS Dendro nr:	ProvNr:	Träd- slag	Antal år ; radie, l om inget annat anges	Splint (Sp) Bark (B) Vank. (W)	Datering av yttersta års- ring i provet	Beräknat Fällningsår S(sommar) V(vinterhalv-året)
41105	IAA 427-stör	Gran	111;4	W	Ej säker	Se nedan

Kommentarer till resultatet:

Stören kan inte med säkerhet dateras. Detta beror på att undersökningen består endast av ett prov, trädslaget är **gran**, vilket är mer svårdaterat än till exempel tall och ek. Vidare har trädet skadats kraftigt vid ungefär 50 årsåldern. Ett viktigt skäl att våga göra ett dateringsförsök på stören är, att den innehåller 111 årsringar och att vankant finns, vilket kan leda till en säsongsexakt datering.

Grannen har vuxit som underståndare, vid 50 årsåldern var trädet endast tre centimeter i diameter. Då den skadades kraftigt så att toppen bröts av och barken fläktes. Måhända avverkades överståndarna så att ”vår gran” skadades men fick då ljus och kunde växa till sig till 13 centimeter i diameter innan den avverkades cirka 60 år senare. Typiskt för bländnings-skogsbruk.

Vid analysen har det dock uppkommit två vitt skilda dateringsförslag, **vinterhalvåret 1624/25 och 1827/28**. Ur ett dendrokronologiskt perspektiv kan ingen av förslagen uteslutas. När korrelationen med andra dateringskronologier är låg så kan man inte helt utesluta ett tredje alternativ men detta ser jag som mindre troligt.

Om man inte kan utesluta något av de två dateringsförslagen på arkeologisk-/stratigrafisk-grund så skulle man kunna utesluta det ena dateringsförslaget med hjälp av en C14-analys. Jag kan välja ut de årsringar som är bäst diagnostiska för ett smalt dateringsspann.

Hypotes 1:

1624-111=>1513-1624

Hypotes 2:

1827-111=>1716-1827

En C14-analys skulle med lätthet utesluta en av dessa hypoteser. Urvalet av årsringar görs kostnadsfritt av det dendrokronologiska laboratoriet.

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet.

Rapporter och andra skrifter angående de dendrokronologiska resultaten tas tacksamt emot.

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891